

Johann Possel

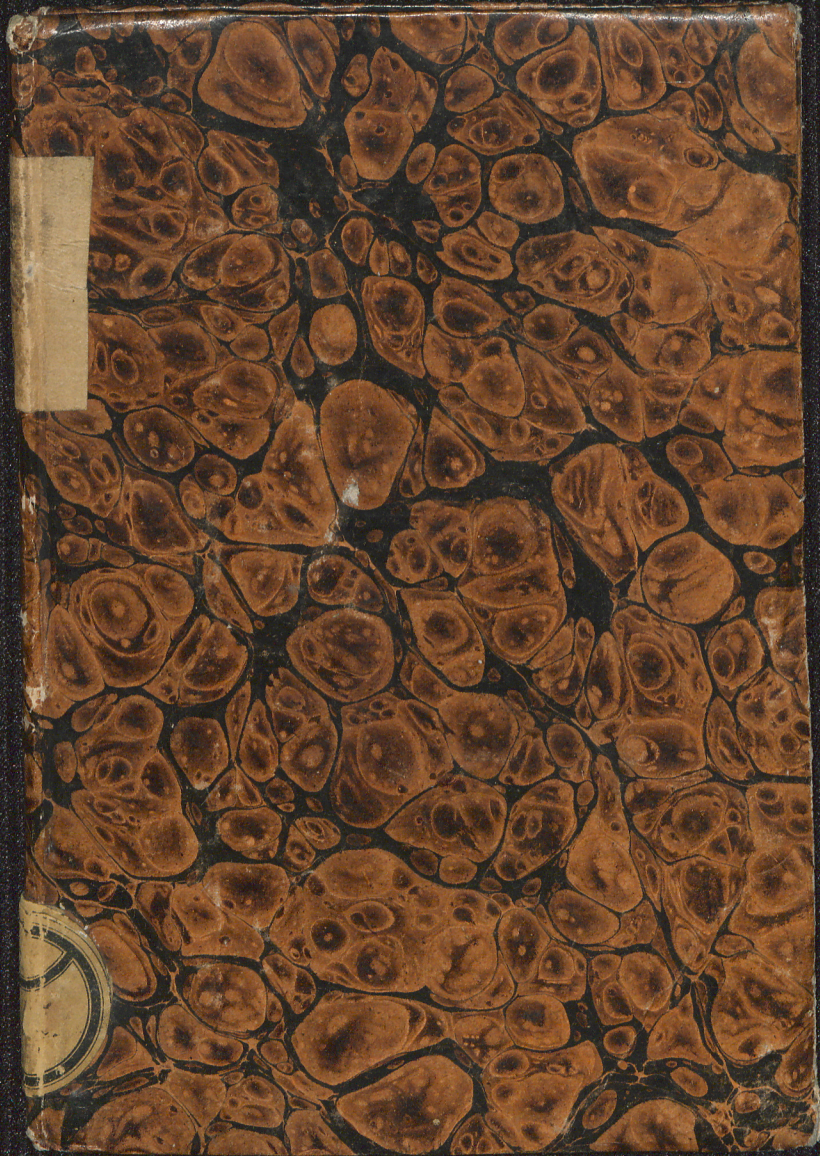
**ORATIO || DE DEMOS=||THENE, RECITATA || à Decano || M. IOHANNE
POSSELIO.|| CVM DECERNERET || titulum Magisterij aliquot honestis || et doctis
viris, in Academia || Rostochiensi.||**

Rostock: Lucius, Jakob d.Ä., 1565

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1041854331>

Druck Freier Zugang

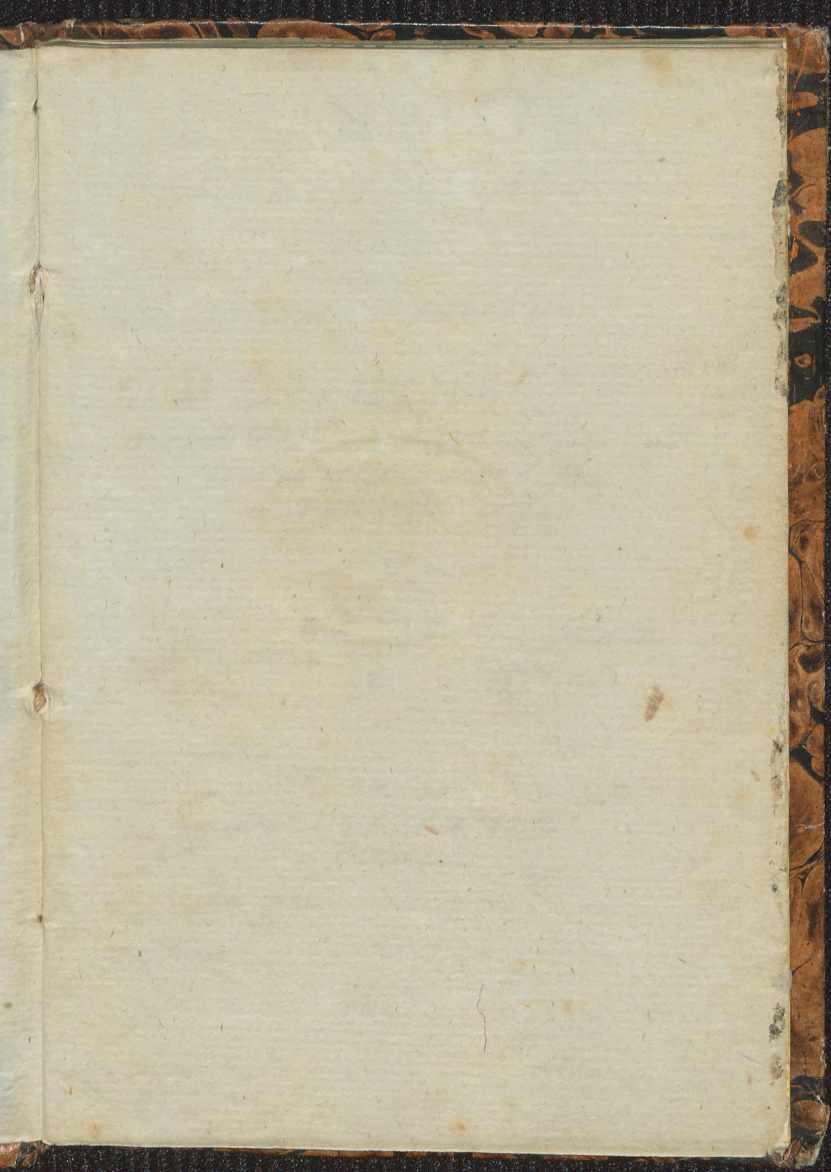

A-C

17. 11.

Cc-4267.
~~C.H.C. 3298.~~

ORATIO
DE DEMOS-
THENE, RECITATA
à Decano

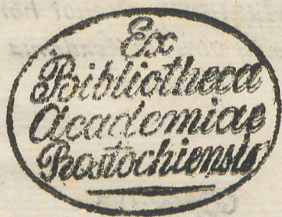
M. IOHANNE POSSELIO.

CVM DECERNERET
titulum Magisterij aliquot honestis
& doctis viris, in Academia
Rostochiensi.

Rostochij.
Excudebat Iacobus Transylvanus.

Anno 1565.

REVERENDISSI-
MO ET ILLUSTRISSIMO
PRINCIPI ET DOMINO, D. EBER-
HARDO, Episcopo Lubecensi, Postulato
Verdensi, Monasterij S. Michaelis
apud Luneburgenses Abba-
ti &c. Domino suo
clementiss.

* * *

ΑΤρεκέως ἤδη λυγρὸς χρόνος ἐστὶν ἐκδνός,
Θεωρίζων περὶ ᾧ Χριστὸς εἶπε πάρος,
Μαίνεται ἀρχέκακος σατανὰς, ὡς ἠυγένειος,
Λίς νήτης, τεύχων ἐν χθνοὶ πολλακάκακα,
Οὐκ ἐστὶ εὐσεβίας χάρις ἐστὶ τῷ ὄρκου ἀμέμπη,
Ανθρώποις αἰδῶσ ἐν ὀλίγοισιν ἐφυ.
Ἡ φιλία, ἀγάπη, ὁσίη, καὶ πίστις ὄλοντο,
Θάλασσαν κακίαν αὖ πάλι πανθοδραπαί.
Αἰρετικοὶ, δυνατοὶ τε τύρανοι μηχανάονται
Τῆς διδαχῆς ὀλεθρον θεσπεσίης χαλεπὸν.

A 2

Συγγεμ

Συγγενεὸς χ' ἕτερος ἕτερος πόλιν ἔξαλαπάξῃ,
Αἰμαλὸς ἔ πέλειαι τῷ ἰδίοιο ὄπις.
Πλείη γὰρ νῦν γαῖα κακῶν πλείησε θάλασσα,
Πλῆθος νῦν οἶκος θηήσῃ ἐκάστῃ ἔφυ.
Αὐτὰρ ἐνὶ συγεροῖς τῆλοισι κακοῖσιν ἐγείρει
Ἀνέρας ἠρώας πανροκράτωρ ὁ θεός,
Οἱ ἀρετῆς ὀσίησι κεκασμένοι ἔξοχα ἄλλων
Θηήων τιμῶσιν παμμεδέοντα θεόν.
Καὶ προφέρουσ' ἱερῆς θηοσκεῖης, ἠδὲ θέμιστας
Ἰθείησι δίκης πᾶσι νέμεισι βροτοῖς.
Τοῖος νημερῆς πολλῶν μέγα φέρσασε λαῶν
Ἡρώς κατ' ἀρχῶν ἑσὶ σὺ κεδνὸς ἰαλός.
Τύνη ἐν ἀρχαῖσιν λάμπης καθὰ ἕσπερος ἄλλοις
Σύμπασιν, τὸς γῆ ἀνθεμόεσσα ἔχθ.
Οὐ γὰρ σοὶ μετὰ φρεσὶ μέλη πολεμῆια ἔργα
Σχέτλια, ἔ τέρψης σώματος ἐλόμενα.
Οὐ θηρημα φιλῆς, ἔ τέρψης πλῆθον ἀμείρωσ,
Φεύγεις δ' οἴνωσιν λευγαλένντε μέθην.
Ἐχθαίρεις πόρναις πάσας ἀισχράστε γυναικάς,
Ἀσκήδ' ἀγνεῖαν σωφροσύνην τε φίλην.
Ἀγκιστὸν

Αγκιστρὸν σατανᾶ πολυμηχανοῦ ἐστὶν ἅπασα
Ἡδονή, εἰς λύπην ἔλκον ἀχοστε βαρῦ.
Ταῦτα καλῶς εἰδὼς ἀπέχη κακοτήτοσ ἀπάσῃ
Μισθὸς λαγνεῖαν λυσιμελῆτε τρύφην
Εἰσὶ μὲν αἱ ἀρεταὶ αὐται, ΕΒΕΡΑΡΔΕ, ἅπασῃ
Θεῖα ἢ ἐραταί, κοίρανε κυδάλυμε·
Εἶνεκα τῶν σε ἅπαντες θαυμάζοσι δικαίως
Εσθλοὶ, κλείοντες σὸν κλέος ἠΐθεον.
Αυσάρ σοι πλείστα ἢ πολλὸν ἀρείονες ἄλλα
Ευειδῆς ἀρεταὶ εἰσι μάλ' ὠφέλιμοι.
Εκ θυμοῦ ἢ ὑψιμέδοντα θεὸν θεραπεύεις,
Δουὸ ἀγνώσ τιμᾶς αὐτῷ ὀφειλομένασ.
Στέργεις λυτρωτὴν καθαρῶς θεὸς υἱὸν Ἰησῶν,
Τὶτω σπυδαίεις καὶ χαρίεντα τελῆν.
Τῆς ὀρθῆς διδαχῆς Ευαγγελιοῦ ἀρωγός
Ἡδὲ τροφεὺς τελέθεισ πιστὸς ἐπερανίς.
Τοῖς νεανίσκοισιν σὺ πενητέουσιν ὀπάζεις,
Τεχνῶν σπυδαίοισ, χῆρα προθυμοτάτην.
Γάσι δικαίαν νέμεις, αἰὲν τὰ δίκαι' ἀγορεύεις,
Καὶ ἢ ἔπη τίεις αἰδολοῖο θεῶ.

Α 3

Οὔτοσ

Οὐλος σός κόσμος, τεὰ καὶ κημίλια ταῦτα
Φέρερα τῷ χρυσῷ παντοδραπῶς ἐρατῷ.
Ταῦτα ἐγώ γε ἄγαν θαυμάζων ἀγλαῆ ἥρωσ,
Σπυδρὴν δηλώσω πρὸς σέο βέλτο' ἔμειν'.
Γένεκα νῦν σοὶ ἀποστέλλω βιβλίον τόδε μικρὸν,
Εὐμυθέως διέξα κῦριε τήνδε δόσιν.
Οὐ σκέπεις τόδε δῶρον ἀπόβλητον πανάριστε,
Αὐτὰρ πέμψαντος θυμὸν εὐπρεπέα.
Οὐδέ τε καὶ μέγα χαῖρε, θεῷ παῖς χρυσοῦ Ἰησοῦς
Εὐ σέ δόλω ζῶν καὶ θανέην μακάριως.
Ἐκ τῷ Ροσοχίῳ, ἐλθ' α φ ξ ε, ἐν τῷ Μαίῳ.

C. T.

Deditissimus

Iohannes Posselius.

DE DEMOSTHENE.

E M O S T H E
 nes, cum ab amulis pro-
 bri loco ei obijceretur,
 quod non subita & ex-
 temporali facundia, sed
 accuratè præmeditata et
 domi etiam scripta prius
 oratione, in foro & ciuium conuentibus ute-
 retur: respondiſſe fertur, Se, ſi poſſet, non
 modo ſcripta, uerum etiam ſculpta dicturum
 eſſe: Improbum enim & ſcleratum ciuem
 ſe iudicare eum, qui de maximis rebus con-
 ſilium Reipublicæ daturus, loqui publicè au-
 deat, re non diu antea multumq; cogitata.

Cum autem mihi non ad illiteratum &
 ignobile Vulgus, ſed ἱερῶν ἐνὶ κώιδῳ, hoc
 eſt, in ſacro conſeſſu virorum, doctrina, pie-
 tate & virtute preſtantium, quorum au-
 thoritate, officio & diligentia, & ſanctiſſi-
 mum miniſterium Eccleſiæ, & conſilia Rei-
 publicæ in his terris reguntur, & literæ ac
 bonæ artes omnes Dei beneficio ornantur &

latè propagantur, oratio habenda sit : multò
iustius, quàm Demosthenes, qui & excellen-
ti ac prope diuina nature vi ad dicendum in-
structus, & perfecta doctrina expolitus, &
usu scribendi ac dicendi longo confirmatus
erat, quæ omnia mihi deesse sentio, idem in
mea orationis principio usurpare possum :
ac si Pericles in suggestum conscendens Deos
immortales precari solitus est, ne quod sibi
verbum excideret, quod Reipublica obfes-
set: multò rectius ego Filium Dei fontem
eloquentiæ salutaris inuoco, vt mentem &
linguam dicentis gubernet.

Sunt enim hi nostri conuentus Scholastici
pars Ecclesiæ Filij Dei præcipua: & studia
Philosophiæ ac linguarum & artium bona-
rum, quas profiteamur, ad eum finem in pri-
mis referenda sunt, vt Doctrinam à Filio Dei
ex arcano consilio diuinitatis de vera DEI
agnitione & inuocatione, & æterna salute
nostra prolatam, & scriptis sacris compre-
hensam, rectè ex fontibus ipsis discere &
explicare, & ad posteros puram & incor-
ruptam transmittere & conseruare possimus.
Seruiant igitur hæc nostra studia & orationes
gloriæ

gloria Dei & Domini nostri Ihesu Christi,
quem huic etiam congressui nostro interesse,
& dictorum ac factorum nostrorum audito-
rem & inspectorem esse scimus.

Hunc ardentibus votis precemur, ut
studia & labores nostros adiuuet & regat,
ut ipsius gloriam illustrent, & Ecclesia ac
nobis ipsis salutare sint. Ego certe, si quid
esset in me ingenij, doctrinae aut facultatis di-
cendi eximiae, conuenientissimum in hac re-
nunciatione gradus Magisterij Philosophici
argumentum orationis esse iudicarem, ut
omnibus eloquentiae viribus adolescentes ad
Philosophiae & bonarum artium studia se-
dulo colenda, & ad Filij Dei celebratio-
nem, & Ecclesiae salutem referenda, cohortarer
& inflāmarem. Sed quia me spacys na-
tura coercuit arētis, Ingenij vires exiguasq;
dedit, nec tanta in me est dicendi vis tan-
taq; copia & DELVOTNS, ut cum splendore
& dignitate conueniente id argumentum
tractare, & aculeos diligentiae pie in audi-
torum animis relinquere possim, Cumq; de
hac eadem re aliorum quoq; doctorum vi-
rorum extent orationes splendide & graui-

A 5 ter

ter scripta, Historiam mihi recitandam sumse
DEMOSTHENIS clarissimi atq; elo-
quentissimi totius Græciæ oratoris: Quæ ipsa
tamen multas insignes commonefactiones &
nostris studijs ac moribus utiles continebit.
Merito autem dolemus tantam eloquentiam,
quantam maximam ferè animus humanus
capere potest, non ad gloriam & laudes Dei,
& vere de Deo doctrina ac pietatis Christia-
næ propagationem conferri, sed magna ex
parte inutilibus & perniciosis ipsi & patriæ
contentionibus consumptam esse. Verè enim
talis Orator fuit Demosthenes, qualem Ho-
merus alicubi describit:

Quem Deus eloquio ornauit, spectare solemus
Attentiq; audire omnes, cum dulcia fundit,
Verba uerecunde, ciues uerisq; gubernat,
Consilijs, longe quos inter hic eminet Vnus,
In dubijs rebus cum concio magna coacta est,
Atq; urbem ingrediens aliquis Deus esse uidetur.

Paucissimi verò in Ecclesia Dei omnibus
seculis extiterunt, qui tanta vi ingenij, tanta
doctrina & dicendi uertate, & quam inpri-
mis admiramur in Demosthene, ΔΕΟΥΒΗΤΕ
res diuinas & cælestes, quanta ille ciuitatis
&

& ciuium suorum controuersias, tractare & illustrare potuissent. Ac etiamsi à nobis ne quidem sperari facultas Demosthenica potest in tanta praesertim effœta nature nostrae ignauia: tamen Historiam uitae & imaginem Eloquentiae illius eò etiam considerari conducit, ut aliqua ex parte curriculum studiorum & exercitationum & assiduitatis ac diligentiae Demosthenicae imitantes, aliquam nobis, si non splendide & ornatissimè, at mediocriter perspicuè & disertè dicendi facultatem comparemus: Quam non ad inanes & inutiles contentiones, sed ad hunc usum conferamus, ut DEO GRATA, & Ecclesiae DEI ac Reipublicae salutaria dicere & scribere possimus.

Vt autem inde oratio mea exordium sumat, unde encomia personarum usitatè duci solent: Natus est Demosthenes Athenis, loco nobili & celebri tunc urbe & copiosa, atque doctissimis hominibus, honestissimisq; studijs affluente, patre Demosthene, ciue honesto atq; ingenioso, et praefecto classis,

cui

cui μαχαίροποιοῦ cognomen fuisse scribitur, propter officinam celebrem, in qua habuerit seruos fabricandorum cultrorum & gladiatorum artifices. Mortuus est autem pater Demosthenes, cum filius esset annorum septem, & reliquit ei patrimonium honestum, uidelicet ad quindecim talēta, hoc est, 9000. coronatorum.

Accidit autem puero Demostheni, quod plerisque alijs pupillis & orphanis, quorum tutores vel in officio commisso negligentes sunt, vel bona quauis ratione & pretextu ad se transferunt, nec consulunt saluti orphanorum, ut & debent, & se facturos receperunt. Sed hi sciant, sibi paulo post reddendam esse rationem administrata tutele, illi, qui & solus iuste iudicat, & uerē defensor ac pater uiduarum & pupillorum nominatur. De hoc autem iusto iudice cogitantes, omnes pij tutores in suo officio fideles sint: hoc est, intelligant precipuas sui muneris partes, & in ijs obeundis fidem & diligentiam prestent. Nam Fidelitas mediocrem scientiam eius rei, quam profiteris, complectitur, & deinde in administratione sedulitatem: Et excludit utrunque malum

malum, affectatam ignorantiam, & affectatam omissionem seu negligentiam: quæ esse peccata mortalia, promerentia iram Dei & æternas pœnas, notum est cum ex alijs testimonijs scripture, tum ex dicto Christi: Seruum inutilem eijcite in tenebras exteriores. Quam tristissimam comminationem ut & tutores in suo officio, & singuli in sua vocatione considerent, ardentibus votis optandum est. Sed redeo ad Demosthenem: cuius bona cū tutores partim surripuissent, partim neglexissent, nec preceptoribus soluisent mercedem: non solum patrimonij iacturam fecit, sed nec ijs artibus & disciplinis, quibus puerilis ætas informari solet, satis commodè erudiri potuit. Ad hoc tantum incommodum accedebat & summa corporis gracilitas & imbecillitas, propter quam mater ei indulgebat, metuens ne laboribus frangeretur: nec preceptores suum officium in erudiendo & cogendo puero facere potuerunt.

Inter hæc impedimenta, quæ non exigua fuerunt, tamen fundamentum artium & omnium honestarum disciplinarum fideliter iecit, & tantum profecit, ut relictis artibus inferio-

inferioribus, Eloquentia studio se totum dederit, In quo preceptores habuit excellentissimos Oratores, Iseum, Callistratum, Alcide-
mantem: Præterea legisse diligenter atq; eti-
am audiuisse Platonem, Xenocraten, Aristo-
telem & Isocratem dicitur.

Est autem hoc præcipuè observatione dig-
nissimum, quod hic adolescens tam excellen-
ti & prope diuino ingenio præditus, non il-
lotis, quod dicitur, manibus, ad Eloquentiam
se applicauit, nec ingenij ac natura donis,
quæ Deus cumulativè in ipsum contulerat,
elatus, αὐτοδιδάκτος fuit, nec ceteros Ora-
tores contempsit: ut nunc multi ex nostris fa-
ciunt, qui nulla Artium dicendi cognitione,
nec linguarum, præcipuè verò latine & Gre-
cæ, scientia instructi, non erubescunt se supe-
rioribus artibus, quæ vitam hominum regunt,
gubernant & tuentur, dedere. Hi ut aliarum
necessarium artium, quæ superiorum fontes
& adminicula existunt, planè ignari & ru-
des sunt: ita verè doctos arrogantia, au-
dacia & temeritate vincunt, & spiritus al-
tos gerentes, omnes alios præ se contemnunt,
&

& nihil, nisi quod ipsi statuunt & decernunt,
probant, & omnes contrarium sentientes ode-
runt & calumniosè deformant: Sæpe etiam
persuasiõe sapientiæ & eruditionis tumen-
tes, modent res non necessarias, exitiosas
Ecclesiæ & Reipublicæ. Horum stulta &
pernitiosa audacia, vel potius impudentia,
confirmat dictum Thucydidis: Αμαθία μὲν
θεράστος, λόγιμος δ' ὀκνοῦ φέρει.

Cum igitur tanta temeritas sit florentis
ætatis, & iuuentuti ut plurimum hoc acci-
dat, quod prudentissimus Vir Menander si-
bi adolescenti vsu uenisse ait, ubi inquit:
Νέος ὢν ἐδόκουν μὲν, εὐφρόνουν δ' οὐδέην,
id est, Cum iuuenis essem uidebar mihi qui-
dem præclare sapere, sed reuera nihil sapie-
bam: modestiores agnoscant hoc vitium cor-
rupte nature: non sint φιλαῶτοι, nec statim
induant falsam doctrinæ & prudentiæ per-
suasiõem, progressi ultra primas literas:
Sed audiant, magnifaciant & venerentur
preceptores suos, ac alios ætate, doctrinæ &
vsu rerum præstantes, et discant diligenter,
quam

quam diu ipsis hac facultas conceditur: nec
efferat se propter qualiacumq; ingenij aut alia
corporis aut fortune bona: & sciant hoc cum
omnibus hominibus, tum uero maxime in-
uentuti naturaliter insitum esse, ut ebrios, qui
gemina obiecta uident, imitantes, sua dona, si
que habent, multo prestantiora existiment,
quam reuera sunt. Hec ineuntis etatis
φιλοτιμία et pernitiosa inscitia agnoscenda,
deploranda, & senum constituenda & regen-
da consilio atq; prudentia est, ut grauissime
Homerus inquit:

Αἰεὶ δ' ὀπλοτέρων ἀνδρῶν φρένες ἰερέθονται.
Οἷς δ' ὁ γέρον μετέκοιμ', ἅμα πρόσω ἐλ' ὀπίσω,
λεῦσαι, ὅπως ὄχ' ἄριστα μετ' ἀμφοτέροισι γένη-
ται.

Etsi autem Demosthenes ad facultatem
oratoriam multis de causis non erat accom-
modatus: tamen impedimenta nature, dili-
gentia, arte, & assiduo usu correxit, & pla-
ne superauit. Cum enim natura ita balbus
esset, ut primam suae artis literam, scilicet,
dicere nequirit: exercitatione tamen fe-
cit, ut nemo elegantius & planius loqueretur.
Probat hoc Demosthenis exemplum dicta Ci-
ceronis

ceronis : assiduus usus vni rei deditus, & ingenium & artem saepe vincit. Item : Multi naturae vitium exercitatione sustulerunt.

Quaquam vero magna vis est naturae, sicut dicitur: Naturam expellas furca, tamen usq; recurret: tamen tantum valet assidua & diligens exercitatio, ut etiam vitia, quae naturaliter insita sunt, studio & frequenti usu corrigi atq; emendari possint. Neq; vero haec de corporis tantum defectibus, sed de animi etiam vitijs intelligi debent, Sic de Stilpone Megarensi Philosopho Cicero scribit, quod etiamsi ebriosus & mulierosus fuerit, tamen vitiosam illam naturam sic ab eo edomitam & compressam esse doctrina, ut nemo vnquam vinolentum illum, nemo in eo vestigium libidinis viderit. Id ipsum & de prestantissimo Philosopho & innocentissimo homine Socrate testatur: in quem cum multa in conuentu vitia collegisset Zopyrus, qui se naturam cuiusq; ex forma perspicere profitebatur, derisus est à ceteris, quod illa in Socrate vitia non agnoscerent, ab ipso autem Socrate sublenatum esse ait, cum illa sibi signa inesse, sed ratione & exercitatione à

B

se

se deiecta esse diceret. Quid, quod vires & habitus, qui pene contra naturam sunt, vsu & exercitatione acquiri et comparari possint? Ut enim de funambulorum, prestigiatorum, & similibus hominum ^{et} nihil dicam, Nota est historia Milonis Crotoniata, qui cum primum vitulum quotidie per aliquot stadia portare consueuisset, deinde eundem iam taurum quadrinum citra negotium gestasse dicitur.

Cum igitur tanta vis frequentis vsus & assidue exercitationis sit, magnificiamus & libenter suscipiamus ordinaria & concessa media, ut & vitia nature, se qua habemus, corrigamus: & dona, qua naturaliter nobis insunt, confirmemus, expoliamus & augeamus, donec adhuc etas idonea est. Nam senectutem non esse in quemuis habitum sequacem, sed potius indocilem & intractabilem, non modo experientia notum est, Verum etiam multa sapientum grauiter dicta testantur. Noti sunt Ouidij versiculi memoria dignissimi:

Qua

Que præbet latas arbor spatiantibus umbras,
Quo posita est primum tempore, uirga fuit.
Tunc poterat manibus summa tellure reuelli,
Nunc stat in immensum uiribus aucta suis

Et Theognis inquit: Μὴ με δίδασκ' οὐ-
τοὶ τῆλικός εἰμι μάδδρ: Ne doceas me,
quia ætas facit me indocilem. Δυσκολορ
γὰρ ἐστὶ δένδρον παλαιὸν μεταφυτεῖσαι,
ut eleganter quidam ex veteribus ait.

Deinde, ut Cicero inquit, lib. 1. de Ora-
tore, Cum Demosthenis spiritus esset angu-
stior, tantum continenda anima in dicendo
est assecutus, ut una continuatione verbo-
rum, id quod eius scripta declarant, binæ ei
contentiones vocis, & remissiones contine-
rentur. Quin etiam, ut memorie prodi-
tum est, coniecit in os calculis, summa vo-
ce versus multos uno spiritu pronunciare
consuecebat: neq; id consistens loco, sed in-
ambulans atq; assensu ingrediens arduo. Et
alio quodam loco ait, Demosthenem in Pha-
lerico ad fluctum declamare solitum, ut fre-
mitum assuesceret voce vincere. Alij
addunt eum sibi subterraneum quen-
dam locum, seu ut Plutarchus vocat,
κατάγειον μελετήσιον, extruxisse, in quod
B 2 quotidie

quotidie descendens gestus motusq; corporis
ac vocem exercebat, adhibito grandi specu-
lo, ut quid in actione dedeceret, et melius cer-
nere & facilius corrigere posset. Sciebat
enim non postremum inter alia boni orato-
ris officia esse, sedatam ac decoram actio-
nem, qua corporis quaedam eloquentia est.
Hinc Cicero in Bruto inquit: Demosthenem
ferunt ei, qui quaesivisset, quid primum esset
in dicendo, actionem: quid secundum, idē,
& idem tertium respondisse.

Cum itaq; actio cum verbis sententijsq;
consentiens, plurimum momenti habeat, tum
ad fidem faciendam, tum ad misericordiam
commouendam, deniq; ad excitandos audi-
tores: omnes qui in aliqua celebritate victu-
ri sunt & habituri orationes, praecipue vero
qui vel in foro causas acturi, vel pro concione
propagaturi sunt veram de Deo doctrinam,
hanc sui muneris partem non negligent, sed
quid maximè in agendo deceat, à viris do-
ctis & prudentibus, qui actione graui, & ad
docendum, mouendum & delectandum ac-
commodata, clari sunt, imitatione discent.

Cum

Cum autem in omnibus rebus continuatio
 efficacissima sit, ut in versu dicitur: Gutta
 cauat lapidem, continuata cadens, tum verò
 in studijs maximam vim habet & necessa-
 ria est. Ideo Demosthenes duos aut tres
 menses domi continuauit, altera capitis par-
 te abrasa, ut pudore facultatem exeundi sibi
 ipse praeiperet. Fieri enim non potest, ut quis
 sibi cuiuscunq; doctrina cognitionem compa-
 ret, nisi assiduitatem in discendo praestet, &
 eadem quotidie & legat & audiat, & trans-
 ferat ad usum, ut praclare Epictetus dixit.
 Nam ut Plato inquit: Cum studium & me-
 ditationem omittimus, tunc neq; discimus
 quicquam, & si quid ante didicimus, id rur-
 sum obliuiscimur, quò et Solonis dictum per-
 tinet. γηράσκω δ' αἰεὶ πῶλλὰ διδάσκόμενος.
 Nemo igitur existimet se cum fructu & lau-
 de in literis versaturum esse, qui tempus le-
 ctioni, repetitioni & meditationi artium &
 linguarum, & alijs utilibus scholasticis ex-
 ercitijs destinatum, otio, lusu, deambulati-
 onibus, uel alijs turpioribus rebus, perdit.

Neq; vero Demosthenes vocem & gestus
 corporis tantum exercuit: Sed etiam varia
 scribendi, declamandi, & priuatim causas

agendi exercitia suscepit. Nam statim ut
ex foro ac alijs congressibus domum redijt,
in μελετηρίῳ suum descendens, ex illis, quæ
foris vel dicta vel gesta erant, argumenta
sumpsit & occasiones se exereendi, eademq;
subinde repetiuit & retractauit.

Quantum autem fuerit Demosthenis in
lucubrando studium, hæc & similia alia di-
cta ostendunt: οἱ λόγοι τοῦ Δημοσθένους λυ-
χνῶν ἀπόζουσι. Item, Demosthenes plus
olei, quam vini absumpsit. In primis au-
tem obseruatu dignissimum est, quod Cicero
ait, Demosthenem doluisse, si quando opificiū
antelucana victus esset industria. Cum enim
fabri, cerdone, pithopæi, & alij id genus ho-
mines, propter exiguum lucellum surgant an-
te lucem, turpissimum esse duxit, se illud
tempus, quod hi questui illiberali tribuunt,
sapientie, qua teste Platone, nihil pulchrius,
nihil iucundius, nihil deniq; utilius est, stu-
dio non impertiuisse.

Considerauit & id homo ingeniosissimus,
quod ad parandam sapientiam & eruditio-
nem, nulla diei pars magis idonea sit, quam
tempus

*tempus matutinum: & quod una hora ma-
tutina plus in studijs & reliquis necessarijs
negotijs effici possit, quàm duabus vel tribus
pomeridianis.*

ἡὼς γὰρ τ' ἔργοιο θήτηρ ἀπομείρεται αἴσαρ,
ἡὼς τοι προφέρει μὲρ ὄσδ', προφέρειτε ἔ ἔργα:
*ut dulcissimè Poeta Hesiodus canit. Neq̄
aurora tantum opera humana promouet, &
studijs amica est: Sed etiam corpus huma-
num maximè vegetat & corroborat, eiq̄ vi-
gorem & alacritatem adfert. Hinc apud
Ovidium Tithonus ab aurora amatus esse fin-
gitur, ideo quod ante Solis ortum surgere, &
diluculum non ad somnum, sed ad agendas
res utiles, conferre solitus sit. Et ut doce-
at Poeta ad tuendam valetudinem non pa-
rum prodesse, simul cum Sole expergesieri,
fingit Tithonum ad summam senectutem
peruenisse, eiusdem aurore succo perfusus.*

*Quamobrem cum ad parandam eruditi-
onem & sapientiam, qua in hac vita homi-
ni nihil excellentius contingere potest: cū ad
corroborandū corpus humanum, cui vult nos
Deus habere honorem: cum ad conseruādā
bonam valetudinem & sensuum vigorem,*

B 4 quibus

quibus, ut Plato in Georgia inquit, κρείττον δὲ
δὲρ ἐπὶ τοῦ βίου: deniq; cum ad omnia alia ho-
nesta & necessaria negotia maturè et utiliter
expedienda, plurimum momenti adferant
vigilia matutine: omnes qui virtutis & ho-
nestarum disciplinarum verè studiosi & esse
& haberi volunt, studium matutinū magni-
facient, nec semper stertent in multam lucē,
ut pro dolor pleriq; studiosi facientes, vita
sua, quæ per se brevis & fugax est, maximā
& præstantissimam partem dormiendo con-
sumunt.

Hoc itaq; incredibili studio Demosthenes
consecutus est, ut inter Atticos oratores faci-
le princeps indicaretur: quod quò magis con-
spicuum sit, præcipua quædam grauiſſimorum
hominum ac præstantissimorum oratorum iu-
dicia de eo breuiter recitabo.

Cicero omnis latine eloquentiæ facile
Princeps sic de Demosthene in Bruto scribit.
Plane quidem perfectum, & cui nihil ad-
modum desit, Demosthenem dixeris. Nihil
acutum inueniri potuit in eius causis: nihil
(ut ita dicam) subdole, nihil versute, quod
ille non viderit: nihil subtiliter dici, nihil
preſe

preſſè, nihil enucleatè, quo fieri poſſit aliquid
limatius: nihil contra grande, nihil incitatu,
nihil ornatum vel verborum grauitate, vel
ſententiarum, quò quicquam eſſet elatius.

Idem de optimo genere Oratorum. Ex quo
intelligitur, quoniam Grecorum Oratorum
preſtantiſſimi ſunt ij, qui fuerunt Athenis,
eorum autem Princeps facile Demosthenes:
hunc ſi quis imitetur, eum & Atticè dictu-
rum & optimè.

Idem in Oratore. Ego idem, qui in
illo ſermone noſtro, qui eſt expoſitus in Bru-
to, multum tribuerim latinis, vel vt hortarer
alios, vel quod amarem meos, recorder lon-
ge omnibus vnum anteferre Demosthenem:
qui vim accommodauit ad eam, quam ſen-
tiam, eloquentiam: non ad eam, quam in
aliquo ipſe cognouerim. Hoc nec grauior ex-
titit quiſquam, nec callidior, nec tempera-
tior. Itaq; nobis monendi ſunt ij, quorum ſer-
mo imperitus increbuit, qui aut dici de ſe de-
ſiderant Atticos, aut ipſe Atticè volunt dice-
re: vt mirentur hunc maximè, quo ne Athe-
nas quidem ipſas magis credo fuiſſe Atti-
cas.

Lucianus in Encomio Demosthenis.
Omnia hæc facilia erant amori: tondere capillum, latitare in spelunca, intueri speculum, gladium metuere, lingua vitia corrigere, prouecta ætate discere actionem, exercere memoriam, fremitum contemnere, dies noctesq; continuare laborando. Ex quibus omnibus quis nescit, qualis orator euaserit Demosthenes? quam densa verbis ac sententijs: quam apta ad persuadendum: quam grandis, atq; illustris: quam vehemens: quam modesta ac temperata: quam deniq; figurarũ varietate abundans eius sit Oratio. Itaq; Leosthenes ausus est dicere, vnius Demosthenis animatam esse orationem, non fabricatam malleo. Non enim ebrius componebat orationes, vt Callisthenes Æschylum ait Tragœdias scripsisse, cum vino incaluisset animus: sed aquam bibens: in quam eius ὑδροποσίαρ ludens Demades inquit, οἱ μὲρ ἄλλοι πρὸς ὕδωρ λέγουσι: οἱ Δημοσθένεος δὲ πρὸς ὕδωρ γράφει, id est, alij ad aquam dicunt, Demosthenes verò ad aquam scribit.

Quintilianus lib. 10. capite primo. Sequitur Oratorum ingēs manus, vt cum decem simul

simul Athenis atas una tulerit, quorum longe princeps Demosthenes, ac pene lex orandi fuit: tanta vis in eo, tam densa omnia, ita quibusdam nervis intenta sunt: tam nihil otiosum, is dicendi modus, ut nec quod desit in eo, nec quod redundet inuenias. Item. Oratores vel precipue latinam eloquentiam parem facere Græca possunt: nam cuiuscumque eorum Ciceronem fortiter opposuerim. Nec ignoro quantam mihi concitem pugnam, cum presertim id non sit propositi, ut eum Demostheni comparem hoc tempore. Neque enim attinet, cum Demosthenem in primis legendum, vel ediscendam potius putem. Quorum ego uirtutes plerasque arbitror similes: consilium, ordinem diuidendi, preparandi, probandi rationem, omnia denique, que sunt inuentionis. In Eloquendo est aliqua diuersitas, densior ille, hic copiosior, ille concludit astrictius, hic latius, pugnat ille acumine semper, hic frequenter & pondere, ille nihil detrahi potest, huic nihil adijci, cura plus in illo, in hoc nature. Salibus certe & commiseratione, qui duo plurimum affectus valent, uincimus. Et fortasse epilogas illi mos ciuitatis abstulerit: sed & nobis illa, que ATTICI mirantur,

mirantur, diuersa Latini nominis ratio minus permiserit. In epistolis quidem, quantum sunt utriusq^{ue}, nulla contentio est. Ceddendum vero in hoc quidem, quod & ille prior fuit: & ex magna parte Ciceronem, quantus est, fecit. Nam mihi videtur M. Tullius, cum se totum ad imitationem Græcorum contulisset, effinxisse vim Demosthenis, copiam Platonis, incunditatem Isocratis.

Sed angustia temporis non permittit plura testimonia recitare. Quæ autem recitauimus, talia sunt, ut omnes illos, qui aliquando Eloquentiæ laude clari & illustres esse & haberi volunt, ad Demosthenis scripta diligenter legenda & studiosè imitanda, excitare debeant. Constat enim hunc authorem in inueniendo, suadendo, mouendo & delectando, propè diuinum hominem fuisse, Quamquam autem natura valuit memoria & ingenio: tamen naturam studiosè adiunxit, & animi dona, quibus à Deo ornatus erat, diligentia, assiduitate, labore & exercitatione excitauit, expoliuit, & propè in immensum auxit. Vt enim tum animi tum corporis dotes, à natura tribute, sine usu & tractatio-

ne hebetiores sunt, sæpè etiam prorsus amit-
tuntur: Sic cum ad illustria nature dona ac-
cedit ratio quedam & frequens vsus, tum
illud præclarum ac singulare quiddam existe-
re solet. Imo tanta vis assidui vsus & la-
boris est, ut habitus, qui prorsus à natura ali-
eni sunt, ijs comperari queant.

Publica negotia & causas tractare cœ-
pit Demosthenes non adolescens, sed annos
natus triginta, quæ ætas ad capessenda mu-
nera publica idonea iudicari solet. Nec, si
modo seniores haberi possint, facile iuuenes
publicis muneribus præfici debent. Hinc est
quod Ebrei suos Magistratus appellant Seni-
ores. Greci antistites Ecclesiarum ad horum
imitationem πρεσβυτεροι nominant. Ea-
dem vox Presbyter, id est, senior, adhuc apud
nos in Ecclesijs vsitata est.

Quod autem adolescentes euecti ad fun-
ctiones superiores, plerumq; aut non necessaria
mouent, aut plane Respub: euertunt, aut si
quid mutant, id vel ipsis, vel alijs deinde
senioribus ad pristinum statum cum magna
difficultate & damno publico reducendum
esse,

esse, omnium ferè temporum historia, & quotidiana exempla ostendunt.

Notus est locus Ciceronis in Catone Maiore. Quod si legere & audire voletis externa, maximas Respub. per adolescentulos labefactatas, à senibus sustentatas reperietis. Cedo, qui vestram Remp. tantam amisistis tam cito? Sic enim percuntanti, ut est in Nèny Poeta ludo, respondentur & alia, & hæc in primis, Proueniebant oratores noui, stulti, adolescentuli. Temeritas est florentis ætatis, prudentia senescentis. Huc & Hesiodi præceptum pertinet, quo agricolas monet, ne boum curam iuuenibus commendent. Sic enim inquit:

τοῖς δ' ἄμα τεσσαρακοῦτάτῃσ' αἰζῆσ' ἐπόισο.

Et statim rationem subiungit:

κουρότερος γὰρ ἀνῆς μετ' ὀμῆλικαὸς ἐπιόνται.

studium intermittet arandi.

Iunior, afficiensq; pares ætate colonos

ibit ad hos, ludosq; ciet lasciuia iuuentus.

Quod si tantum in ministro flagitat Hesiodus, ut pecorum curam iuueni committi nolit, quanto minus Ecclesie & Reipublice

publica muneribus adolescentem imperitum
aut neophytum aliquem proficeret.

Neg, verò hæc ita dicta esse existimari
velim, quasi nulli plane iuvenes ad officia
publica admitti debeant. Scio enim nec sem-
per senes, usu, experientia, ac alijs necessa-
rijs donis instructos, haberi posse, nec iuveni-
bus semper salutaria consilia, & facultatem
rerum utiliter gerendarum deesse. Nam

ἔστι που σωσις νέων, καὶ γερόντων ἀσωσιία.
χρόνος γὰρ οὐ διδάσκει φρόνησιν, ἀλλὰ φρονί-
εῖος δὴ δ' αἶστα: ut preclare Philemon dixit.
Sed hæc eò spectant, ut cum in iuuenili ata-
te magna consilij imbecillitas, temeritas
& φιλαυτία sit, iuvenes ad functiones pub-
licas vocati, à Deo prudentiam, successus
in vocatione & in omnibus actionibus spi-
ritualibus & corporalibus, petant, & cum ne-
gotia seria & difficilia in vocatione offe-
runtur, nihil temerè fiducia propria sapien-
tia statuunt, sed alios atate & usu rerum
prestantes, in consilium adhibeant, & se
erudiri patiantur.

Nactus

Nactus est autem Demosthenes honestis-
simam & copiosissimam agendi materiam,
videlicet contentionem tuende libertatis Gre-
cie aduersus Philippum Regem Macedoniae,
in qua cum suam prudentiam & facundiam
omnibus bonis probaret, statim eloquentis viri
nomen, non solum apud suos sed & apud
exteros, sortitus est.

Vt autem Respub. Attica, multis alijs
bonis viris, vt Miltiadi, Aristidi, Themisto-
cli, Cimoni & alijs, pro optima voluntate &
eximijs meritis anguinam mercedem repen-
dit: Sic & Demostheni pro multis saluati-
bus laboribus, vigilijs, consilijs & actionibus
pessimam gratiam retulit.

Cum enim ab
Harpalo quodam, qui propter Alexandrum
ex Asia Athenas migrauerat, munera qua-
dam accepisset, à Iudicibus 40. talentis dā-
natus est: metuens igitur ne in carcerem du-
ceretur, clam Eginae profectus est. Verè
igitur Athenienses inter illos numerari pos-
sunt, de quibus Ausonij versiculi loquuntur:

Sunt homines humeris, quos si quis gestat ad urbem
Ausoniam, domiti quæ caput orbis erat:
Nec tamen ad portam placidè deponat eosdem,
Gratia præteriti nulla laboris crit.

Postquam

Postquam verò mortuus esset Alexander,
ac Athenienses eximia Demosthenis in Rēp.
beneficia diligentius considerassent, vno om-
nium consensu in urbem reuocatus est. Sed
non multo post cum Antipater, Alexandri suc-
cessor, Athenas venturus diceretur: Demo-
sthenes metu perterritus iterum urbe exces-
sit, & referente Demade absens capite dam-
natus est. Quem ut inquireret & captiuum
abduceret, missus est ab Antipatro Archias
quidam, qui cum eum in Calauria in templo
Neptuni sedentem offendisset: primum illi
persuadere conabatur, ut sponte ad Anti-
patrum proficisceretur, nihil enim esse peri-
culi: quod cum ille facere recusaret, somnio
admonitus, iamq; vim Archias intentaret:
tantisper, inquit Demosthenes, expecta, do-
nec ad meos scribam aliquid. Quod illo per-
mittente, Demosthenes in templum regressus,
ne in hostis potestatem veniret, veneno sibi
mortem consciuit, cum vixisset annos 62.
Tam tristis fuit exitus summi viri, pruden-
tia, autoritate, eloquentia, & rebus gestis
prestantis.

Commonefacit autem nos singulos hac De-
mosthenis calamitas de multis utilibus rebus.

C Primum

Primum, ne de gradu deſciamur aut animo
frangamur, nec propositum honeſtum abijci-
amus, ſi quando meritis noſtris non reſpon-
dent premia & ſtudia humana. Cum enim
hic tantus vir, & precipua lumina totius ge-
neris humani & Eccleſie, optima voluntate
& eximys ſuis meritis, nihil aliud, niſi odiū,
inuidiam, calumnias, exilium, deniq; mor-
tem ipſam ab ingrato mundo conſecuti ſint,
non miremur, nec nobis, qui proxiſus nihil ad
illos tantos viros ſumus, noui aliquid accide-
re exiſtimemus, ſi forte eadem gratia nobis
aliquando referatur. Deinde erudium nos
Demosthenis miſerie, non ſolum de inconstā-
tia voluntatum humanarum, de qua nota eſt
Salomonis ſententia: Sicut facies in aquis,
ita cor hominis ad hominem: Sed etiam
de perfidia illorum, qui nobis coniunctiſſimi
eſſe debebant: de qua & Plato inquit, deſi-
niens amicum: *Quoſ εὐμετάβολοι ο φίλοι.*
Deniq; monent nos, ne fiducia noſtra nitatur
meritis noſtris aut hominum beneuolentia,
aut deniq; ullis preſidijs humanis: ſed ut ſci-
amus, ſolum Deum eſſe fidelem & firmum a-
micū, cuius beneuolentiam retinere ſtudea-
mus. Hic enim & vult & poteſt opem ferre,
noſtraq;

nostrāq; si que sunt, merita compensare, cum non modo ab amicis, sed etiam ab omnibus creaturis deserti sumus: sicut mox dicta: Liberavit pauperem, cui non erat adiutor. Et: Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor.

Quod autem Æschines in oratione contra Ctesiphontem acerbè in Demosthenem inuehitur, eumq; perfidia condemnat, quasi suis consilijs & actionibus Philippum regem Macedonum irritauerit, & contra Athenienses in Græciam attraxerit: id Demosthenes in oratione περὶ Σεφάρον grauitè & modestè refutat, ac probat, nec se ullis eius temporis consilijs interfuisse, nec ullas legationes missas esse. Ostendit autem Æschinem sceleratè & perfidiosè egisse, quod pecunia corruptus, serius à Philippo iusiurandum exegerit, eiq; ad occupandum multa Græcia oppida spacium concesserit.

Reddunt quoq; accusationem Æschinis suspectam cum alia multa, tum illa in primis, quod initio non ipsum Demosthenem, cuius tamen caput precipuè petit: sed Ctesiphontem accusat, qui Demostheni decreuerat

C 2 coronam

coronã, eò quod suis sumptibus refecerat mu-
ros, & Reip. de suo donauerat tria talenta
.h. mille & octingentos coronatos. Deinde
quod ne Demostheni, vt ad hanc accusatio-
nem respondeat, concedatur, petit.

Et si autem consilia Demosthenis non sem-
per salutaria fuerunt, præcipuè verò illa, qui-
bus suasisit, vt defendenda libertatis causa
Græciæ ciuitates se coniungerent, & crescen-
tem Macedonum potentiam impedirent ac re-
primerent: tamen non propterea omnino dâ-
nari potest. Quia bonis consilijs & in bonis
causis non semper respondent euentus, imò
sepe optimè cogitata pessimè cadunt, & plu-
rima sunt tristia errata omnium sapientum,
sicut Cicero exclamat: O me nunquam sapi-
entem.

Deinde quod inter alia probri loco Demo-
mostheni quoq; ab Æschine obicitur, quod nū-
ciata morte Philippi, septimo die post mortem
filie sue prodijt splendida veste & corona: id
eius constantiæ, fortitudini ac generositati a-
nimi potius ascribi debet: quod uidelicet re-
lictis domesticis lacrymis, quæ Reipub. utilia
erant, fecerit, semperq; ad publica commoda
respexerit, nec, vt sepe alij magni viri fece-
runt,

runt, propter domesticam calamitatem mulie-
briter lamentatus sit. Est enim viri prudenti-
tis, grauis atq; è Reipub. nati, semper publicã
salutem anteferre priuato dolori. Id cum fe-
cerit Demosthenes, non vitio, sed laudi poti-
us ei dandum esse, quod Æschines reprehendit,
quis non videt?

Quàm honorifica autem fuerit Athenien-
sium de Demosthene opinio post mortem, hinc
facile estimari potest, quod eius ima-
ginem ex ere factam in foro collocauerunt.
Decreuerunt etiam, ut qui ex illius stirpe na-
tu esset maximus, publicè in Prytaneo alere-
tur, quo honore nullus maior apud illos erat.
In basi autem statue maximis literis incisum
fuit hoc Epigramma:

ἔϊπὲ ἰσὴρ βῶμαρ γυνῶν Ἀμιόδινης ἔϊχες,
οὐ ποτ' ἄρ' ἔδειξεν ἄρης μακρόωρ.

Tanta uis uirtutis est, ut etiamsi ad tem-
pus duriter exerceatur, vel etiam prorsus op-
primi uideatur: tamen tandem emergat, &
memoria sempiterna & gloria nullo unquam
tempore finienda ornetur. Hac consolatione et
nunc quoq; se sustentent omnes, qui vel prop-
ter studium pietatis ac uirtutis, vel propter
iusticia et ueritatis defensionem in odio sunt,

& conuitijs, probris aut iniurijs onerantur.

Dixi de Demosthene, non quantum debui, sed quantum per temporis angustiam & occupationes meas licuit. Debet autem consideratio huius historie grata esse adolescentibus propter multas grauissimas causas: precipue vero, vt sciamus ad artes superiores accedendum non esse, sine cognitione artium inferiorum, & linguarum Latinae & Graecae. Deinde quod ostendit quanta vis sit assidui vsus & exercitationis, non solum ad parandam prudentiam, eloquentiam, & actionem, dignam homine docto, graui, & modesto. Sed etiam ad corrigenda vitia nature. Commonefacit etiam iuuenes de vitanda stulticia & stulta sapientiae persuasione: de utilitate studij matutini: de etate accommodata ad res magnas gerendas: de ingratitude mundi erga optime meritos: de inconstantia voluntatum humanarum & perfidia amicorum. Deniq; de virtute recuperante tandem debitum honorem & conueniens decus.

D I X I.

RITVS PROMOTIONIS.

Ego igitur, quod faustum & felix sit. Ecclesie & Reipub. autoritate, qua in presentia fungor, vos honestos & doctos viros, quorum eruditio in privato & publico Examine explorata est, creo & promoueo liberalium Artium Magistros, & vos honestissimo gradu Doctorum in Artibus ornatos esse de sententia et iudicio Collegij nostri renuncio, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Et attribuo vobis omnia ornamenta & privilegia, quibus hic noster ordo a summis Principibus ornatus est. Et quia sapienti consilio antiquitatis, in tali renuntiatione graduum publica ritus quidam certi & Ceremonie in oculos incurrentes addi solent, que non sunt inanes ludi aut otiosa spectacula, sed utilissime communes actiones de multarum virtutum officijs, congruentibus nostro ordini, in his quoque morem usitatum seruabimus.

CATHEDRA.

Ac primum vos in hanc honestam Cathedram colloco, & tribuo vobis ius atque potestatem disputandi, docendi, enarrandi & explicandi artes liberales.

Liber

Trado etiã atq; aperio librũ, ut moneam perpetuo studio et assidua lectione opus esse ad felicem et salutarẽ Philosophiã tractationẽ: quã, ut scitis, multarũ uilissimarũ rerũ cognitionẽ complectitur et requirit. Audiistis paulo ante recitari dictum Platonis: Cum lectionem et meditationem omittimus, tunc neq; discimus quicquã, et si quid ante didicimus, id rursus obliuiscimur. Deinde quia prudenter dictum est: Tantum quisq; scit, quantum memoria tenet, rursus claudo librum, ut ostendam, illa quã legistis, animo & memoria infigenda esse. Meministis Casij Seueri dictum, cuius libri cum comburerentur, Nunc inquit, superest, ut & ipse uiuus comburam, qui illos edidici: Quod enim animo insculptum est, nisi cũ uita, eripi non potest.

PILEVS.

Deinde pileum purpurei coloris capiti uestro impono, qui uetus insigne docentium fuit, quo sapientes Principes hunc nostrũ ordinem à reliqua multitudine distinctũ esse uoluerũt. Debet autem hæc ceremonia uos commonefacere de colenda modestia, cum in omni sermone & gestu, tum præcipuè in uestitu: & scietis

scietis affectationē nouitatis in vestitu, leuitatis & inconstantia indicium esse, & habitū honestum ad augendam dignitatem et existimationem conducere, sicut in Homeri versiculo dicitur. Namq; viro vestis magnū decus addit honesta. Et Salomon inquit: Vestitus, risus & incessus prodūt hominis ingenium.

ANNVLVS.

Trado etiam vobis ius gestandi annulos aureos autoritate publica, quo ritu notū est tribui dignitatem, & collocari in superiorem ordinē idoneos homines, quorum labores precipuē Reipub. vsui esse possunt. Sic, Liviō teste, Annulus aureus apud Romanos Equestrem ordinē à reliqua multitudine discernebat, nec cuiquā, nisi Equiti, id insigne gerere licebat.

COMPLEXVS.

Addo etiam osculum atq; complexum, quo vos admoneo, ut animi & ingenij dotes, & omne studium conferatis precipuē ad gloriam Dei & aliorum hominum utilitatem, & ut memineritis, concordiam cū collegis vestris, & cum omnibus hominibus fouendam, et uestra moderatione ac pietate aliorum nauos & errata sananda esse.

C 5

PRECA-

P R E C A T I O .

Postremò oro. Deum fontem omnis sapien-
 tiæ & felicitatis, ut propter filium suum Do-
 minum nostrum Iesum Christum, nos omnes
 regat & custodiat, & faciat nos vasa mise-
 ricordie, celebratura ipsum in omni æternita-
 te, Amen.

Nunc consuetudo postulat, ut & vos Do-
 mini Magistri hoc loco publicè specimen ali-
 quod diligentie & eruditionis vestre edatis,
 & singuli de materia aliqua utili & iucun-
 da breuiter aliquid dicatis.

G R A T I A R V M

A C T I O .

Rectè à quodam dictum est: Gratiarum
 actio est ad plus dandum inuitatio. Nam ut
 homines ingratitude offenduntur, & ad be-
 ne merendum de alijs tardiores fiunt: ita &
 Deus propter ingratitude sua dona aufert
 & homines punit. Non enim vult sua dona
 & se ipsum communicare ingratiss, qui sunt
 mendaces & iniusti. Mendaces quidem, quia
 non profitentur unde sit acceptum beneficium,
 Iniusti verò, quia non reddunt ^{ex re id quod}, ad
 que obligati sunt. Ne itaq; & nos in reprehèn-
 sionem

fronem huius turpissimi vitij incurramus, nec cum homines, tum verò maximè Deum, omnium donorum spiritualium & corporalium fontem, offendamus, non commitemus, ut hanc præcipuam nostri muneris partem neglexisse videamur.

Principio igitur toto pectore gratias agimus DEO, æterno patri Domini nostri Iesu Christi, conditori generis humani & Ecclesie sue, vna cum filio suo Domino nostro Iesu Christo, Crucifixo pro nobis & resuscitato, & Spiritu sancto, quod Ecclesiam sibi inter nos colligit, & ad eius societatem nos vocavit, & quod doctrina cælestis, & aliarum bonarum artium, ac linguarum studia in hac Academia Rostochiensis non sint extingui, eumq; veris gemitibus oramus, ut deinceps quoq; nos singulos regat, doceat, et gubernet, ac huic Scholæ, in hisce bellicis tumultibus et civili discordia, pacem largiatur, & inter docentes quoq; veram concordiam firmamq; animorum conjunctionem conseruet.

Deinde gratias agimus Illustrissimis Principibus & Dominis, Ducibus Megapolensibus, &c. Dominis nostris clementissimis: quod hanc Academiam vero amore completantur, fouent & sustentant. Agimus

Agimus etiam gratias Amplissimo & prudentissimo huius Urbis Senatui, quod & hospitium tranquillum nobis benignè concedit, et certis Professoribus honesta stipendia numerat: Demq̃ suam erga hanc Scholam benevolentiam nuper hoc officio declaravit, quod locum idoneum, ubi MENSÆ COMMVNIS commodè haberi possit, tenuioris fortune scholasticis liberaliter concessit, quod beneficium ut graticelebremus, iustum est.

Nec facere possum, quin cum in mense communis mentionem inciderim, simul Reverendissimi et Illustrissimi Principis & Domini, Domini EBERHARDI, Episcopi Lubecensis, &c. Domini nostri debita reuerentia & subiectione colendi: Et magnificentissimi ac omnibus virtutibus, bono & pio gubernatore dignis, Ornatissimi Senatus BRVNSVICENSIS & LVNEBURGENSIS munificentiam & liberalitatem hoc loco publicè grata mente et voce predicem, quod suis quoq̃ Elemosynis pijs hanc Mensam communem iuuant, & ut diutius sustentari possit, se ad aliquot annos certam pecunie summam Academia suppedituros, datis literis promiserunt. Cumq̃ Deus inde vsq̃, ab initio ex pauperrimis & abiectissi-

abiectissimis quibusq; hominibus, doctrine cælestis discipulis, delegerit & quotidie deligat sibi organa salutaria, colligentia filio sponsam, hoc est, Ecclesiam aeternam, non dubito ex his quoq; tenuioris fortune studiosis aliquos prodituros esse, qui & in vinea Domini utiliter laborent, & in resurrectione mortuorum, beneficentiam omnium istorum, à quibus in hac Schola adiuti et sustentati fuerint, coram uniuersa Ecclesia ex Angelis & hominibus collecta, predicaturi sint. Imò ipse Filius Dei in seipsum hæc beneficia collata esse fatebitur, sicut expressè Matth. 25. inquit.

Nec dubito multos alios pios Principes, Item Viros nobiles & Ciuitates opulentiores, hoc Christianissimi Episcopi, & duarum laudatissimarum Vrbiū preclaro exemplo excitatum iri, ut ad eundem modum sua quoq; beneficentia de Christo & eius doctrina custodibus bene mereri conentur.

Gratias etiam debitas agimus Magnifico D. Reçtori, & Dominis Professoribus, Doçtoribus, Licentiatis, Artium Magistris, Concionatoribus, hospitibus uniuersis, ciuibus honestis & auditoribus omnibus, qui honoris nostri causa conuenerunt, ac singulis vbicunq; offeretur

offeretur occasio, debitam beneuolentiam & gratitudinem nostram declarabimus. Ac filium Dei supremum omnium piarum Academicarum Rectorem oro, ut nos omnes regat & protegat, & faciat nos salutaria organa & uasa misericordiae suae, Amen.

D I X I.

DECANVS COL

LEGII PHILOSOPHICI, IOHANNES
POSSELIUS, Artium Magister.

Summus sapientiae humanae gradus, & praecipuum Sac nobilissimum opus hominis, est Deum recte agnoscere, et beneficia ac patefactiones Dei mirandas attentè considerare & grata mente ac uoce celebrare.

Nullum uerò admirabilis & omnium Angelorum ac Hominum consideratione & celebratione dignius DE I opus ac beneficium est, quam miranda copulatio diuinae & humanae naturae in Filio DEI Domino nostro IESV CHRISTO, hodierno die 25. Martij, ante annos 1566. in aluo uirginis Mariae facta: Quod opus exordium redemptionis, & fons ac origo aeternae salutis nostrae fuit, & illustre testimonium ueri & ardentis amoris Dei erga naturam Hominum, quam ut seruaret Filius Dei, aeterno ac indissolubili foedere sibi uniuuit.

Et

Et mirando consilio tempora mirandorum operum & pate-
factionum cōgruunt. Nam hoc die 25. Martij. Messias Patribus
promissus in utero Mariæ uirginis conceptus est, anno post re-
uelatam in Paradiso primam promissionem de Semine Mulieris
contrituro caput serpentis 3962. Post traditam Abrahæ pro-
missionem de Semine benedicente omnes gentes anno 1929. Post
naticinium Iacob de Siloh seu sætu Virginis anno 1707. Post E-
saiæ prophetiam de Virgine paritura Immanuelem anno 758.
Et eodem die 25. Martij, Filius Dei Dominus noster Iesus Chri-
stus pro genere humano in ara crucis passus, mortuus & sepul-
tus est. Quo ante 3962. annos primi parentes Adam & Eua
lapsi ac recepti, & postea Abel interfectus, & Isaac immolatus,
esse existimantur.

Cum igitur hoc ipsum tempus nos de maximis operibus et be-
neficijs Dei admoneat, quorum consideratione omnes Angeli et
Sancti in cœlis obstupescunt, et Dei bonitatem erga homines im-
mensam mirantur: maxime nos in Scholis decet studia & consi-
derationes nostras ad Ecclesiæ Dei societate adiungere: et pro-
stratos coram Deo pro his summis beneficijs gratias agere, &
pia ac attenda cogitatione tantarum rerū, fidem nostrā alere &
confirmare. Eò etiam magis amemus & pluris faciamus & ma-
iori sedulitate colamus studia Philosophiæ, & Linguarum, &
Artium, quæ in scholis traduntur: quia sine illis rectè & eru-
ditè res tantas nec cognosci, nec alijs explicari posse experimur.
Immensa bonitate Dei, Historia conceptionis, doctrinæ, miracu-
lorum, passionis & mortis Christi seu Sacrificij hoc tempore pro
nobis in ara crucis oblatis, quod æternæ salutis nostræ fundamen-
tum est, & reliquæ patefactiones & opera Dei miranda cer-
tis libris, Græcè & Ebraicè initio scriptis, comprehensa sunt:
quos:

quos uult Deus ab omnibus hominibus assidue & attentè legi,
audiri, cogitari, & uelut normam et regulam totius uitæ in cõ-
spectu haberi. Necessaria igitur & diuinitus mandata esse
linguæ Græcæ, Ebrææ, & Latine studia agnoscimus: quibus ue-
lut clauibus ad fontes doctrinæ Christi cognoscendos aditus ape-
ritur. Necessaria est Arithmetica ad temporum numerationem,
quibus promissiones de Christo ex Virgine nascituro, & reliquæ
patefactiones Dei editæ sunt. Necessaria est Dialectica ad eru-
ditam & Methodicam doctrinæ de conceptione filij Dei expli-
cationem. Quântum lucis doctrinæ de persona & beneficijs Filij
Dei accedit dextrè & Grammaticè explicatis uocabulis SI-
LOH & IMMANUEL, quæ in concionibus proximi festi
usurpantur. Collatio doctrinæ physice de usitato in natura or-
dine & modo generationis, magnitudinem huius miraculi, quod
ex uirgine Messias natus est, illustrat. Sic omnes Artes, quas
Philosophia continet, ministras & ancillas ueræ de Christo do-
ctrinæ, & organa gloriæ Christi esse oportere statuamus. Et
ad hunc finem præcipuum eas dirigamus, ut Domini Dei, &
redemptoris nostri IESV Cristri laudes illustremus. Id cum
fecerint aliquot eruditi & honesti uiri, qui hoc tempore gra-
dum Magisterij philosophici petunt, iustum est in ijs uicissû or-
nandis nostrum officium non desiderari. Quare publicè signi-
ficandum esse duximus, nos proximis diebus examina inchoatu-
ros, & promotionem Magistrorum in artibus habituros esse:
ut si qui alij se adiungere candidatis uolent, sua no-
mina mihi ante diem Dominicum indicent.

Datum Rostochij 25. Martij.

Anno 1565.

FINIS.

Errata sic corrigantur.

Pagina 2. Versu 19. lege , tanto. p. 4. fac.
2. u. 24. in quibusdam exemplis expressum
est. $365\frac{1}{14}$ pro $365\frac{1}{4}$ & u. 25. 14. min. pro 4.
p. 5. f. 2. u. 1. l. semidiametrum. u. 20.
l. Solis, & Lunæ imprimis. p 6. f. 2. u. 4. l. in-
uentam. p 7. f. 2. u. 4. l. credentes sine. p 8. u.
4. l. brumam. u. 14. mundi. p 13. f. 2. u. penult.
Februarij. p 16. u. 12. Christianæ. p 20 f. 2.
u 7. sanctus. u. 16. hanc. p 26. f. 2. u. 8. l.
pœnas. p 29. f. 2. u. 1. l. sed omnium. p 32. f.
2. u. 16. Memor. p 41. u. 2. l. ὄψεα. u. 20. l.
ἄγορ. p 42. f. 2. u. 4. l. hac. u. ultimo l. ἔν-
σῶρ. p 44. f. 2. u. 11. recreata. p 47. f. 2. in
titulo SOPHO. p 48. f. 2. u. 1. adiuti. u. 9.
l. primum u. 11. l. inuestigauit. p 52. & 53.
in titulo l. ARITHMETICA. p 55. in ti-
tulo l. HERODOTI. p 56. f. 2. u. 24. 25.
deleatur, pueriles Rhapsodiæ. p 60. coniungantur
Anna & Elizabeth Y Item Maria Virgo &
Maria soror. p 61. f. 2. u. 19. uite. p 62. f. 2.
u. 20. felicitate. p 65. f. 2. u. 1. animi. p 76. f.
2. u. 4. l. Anno 1560. p 77. f. 2. in titulo dele
IN. p 83. u. 25. Nouemb. p 84. u. penult. le-
ctionem. u. ult. nostri. p 87. f. 2. u. 22. l. uc-
risi.

()

rifi.

rissi. p 94. f. 2. u. 4. l. & de. u. 7. l. σικιά u.
 10. l. ἀνρωπ. p. 97. u. 14. l. μέτοχ. u.
 24. ἀτερπής. p 103. f. 2. u. 22. l. amitam.
 p. 104. f. 2. u. 18. l. ex enar. p. 107. u. 22.
 possis. p 155. u. 13. l. ἄω. p 118. in titulo l.
 THEOCR. p 119. u. 19. sunt. p 120. u.
 19. l. orbem. p 123. u. 10. l. & ex. u. 24.
 l. tradita sunt. p 24 in titulo l. PROGNO-
 STICA. p 129. u. 1. l. Tu tui. f. 2. u. 9. Ro-
 rido. u. 12. hinc & inde. p 130. u. 11. l. Solys
 marum. p 131. f. 2. u. 5. l. υγ. p 132. f. 2.
 u. 1. οιδιπός. u. 16. l. πένθος. u. 23. l. πορε-
 ρησι. p 135. f. 2. u. 1. l. Disceptatio. u. 29. φέ-
 ροι. p 139. f. 2. u. 8. l. inceptum. 9 peperere.
 p 140. u. 8. DECANVS. p 144. u. 10. l.
 adferat. p 145. f. 2. u. 7. Protinus. u. 8. l. ui-
 num. p 146. u. 22. chorus. p 156. f. 2. u. 3.
 aere. u. 21. l. tristis Enyo. u. 23. instantibus. p.
 162. u. 8. prohibetis. u. 17. νόμιμα. u. 19. 3η.
 f. 2. u. 16. dele, etiam. p 163. u. 12. l. ἢ οὐκ
 u. 23. ἀλλά. p 178. f. 2. u. 16. Necessarium
 esse iudico. p 180. u. 15. 426. p 182. u. 1.
 μολπῆ. p 186. u. 14. l. & colle. p 199. u. 17.
 in. f. 2. u. 2. Quam furit in. p 204. f. 2. u. 8.
 ἐνθα. u. 15. Eretrie. u. 25. non. p 208. u. 12.
 debet. u. 19. dabit f. 2. u. 13. quem prætulit

In deductionibus summa q̄ cogitand. f. 394
 389.

De methodis 206.
De vtili vtilibus exornatione choro parochiani fol 103, 22
De Scholarum sermo fol 116.
De finibus studiorum fol 157
De anno Typographica f 11.
Cur Poëte in Scholis pponantur f 29.

Uhlitas arith in ~~ph~~ Theologia p 337
152. 282. 347. 387.

Postre
tie & fe
mum m
regat &
ricordie,
te, Am

Nunc
mini Ma
quod dilig
& singula
da breuit

GR

Recte
actio est a
homines i
ne merem
Deus prop
& homine
& se ipsu
mendaces
non profite
Inisti ven
que obliga

fontem omnis sapien
ter filium suum Do
christum, nos omnes
aciat nos vasa mise
im in omni aternita
tulat, ut & vos Do
ublice specimen ali
tionis vestre edatis,
iqua utili & incun
tis.

ARVM

Etum est: Gatiarum
inuitatio. Nam ut
fenduntur, & ad be
rdiores fiunt: ita &
nem sua dona aufert
nim vult sua dona
e ingratu, qui sunt
ndaces quidem, quia
ceptum beneficium,
ddunt auidia, ad
& nos in reprehe
sionem

